

Oren Cass, Americký kompas a spiknutí na záchranu Ameriky

ni nationalinterest.org/feature/oren-cass-american-compass-and-plot-save-america-206601

28. června 2023

V těchto dnech se ve Washingtonu DC klade nepříjemná, ale hluboká otázka: selhal americký kapitalismus, a pokud ano, lze ho zachránit? Toto šetření je ústředním bodem debaty, která se odehrává v srdci amerického politického establishmentu, když se tvůrci politik, odborníci a další potýkají s geostrategickými výzvami naší doby.

Jádrem této diskuse je malý, ale stále vlivnější středopravý think tank American Compass a jeho zakladatel Oren Cass. Cass, přední konzervativní domácí politik a bývalý politický ředitel prezidentské kampaně (nyní senátora) Mitta Romneyho v roce 2012, zahájil American Compass s cílem „obnovit ekonomický konsensus, který

zdůrazňuje význam rodiny, komunity a průmyslu pro svobodu a prosperitu národa. “ Ještě lépe, jak popsal *Washington Post*, když byl think-tank poprvé spuštěn, Cass a jeho následovníci přibývají:

*...frontální útok na nejposvátnější princip moderní konzervativní hospodářské politiky – že tržním transakcím by měla být přikládána prvořadá váha při stanovování veřejné politiky. [...] Cass a jeho spojenci však zastávají opačnou myšlenku: pouze demokratická politika umožňuje, aby byl kolektivní úsudek lidí vyslyšen, destilován a realizován. Tento úsudek má zdravý respekt k trhům a ekonomické svobodě, ale má moudrost vědět, kdy se svoboda stává licencí a kdy svoboda některých škodí zdraví společnosti. V těchto případech, Cass a *American Compass* tvrdí, že je nejen správné, aby společnost zasahovala do trhu, ale je také nutné, aby tak učinila.*

Za tři roky od svého založení se *American Compass* dostal daleko. Jen před týdnem organizace uspořádala plně navštěvované fórum v budově Russell Senate Office, kterého se zúčastnili čtyři republikánští senátoři (Tom Cotton, Marco Rubio, JD Vance a Todd Young), smečky zaměstnanců Kongresu a četní vlivní komentátoři, , zásady a další. Stojí za to zdůraznit, jak významné to je: v politice USA je blízkost politické moci de facto moc sama o sobě. Že může malý think-tank uspořádat takovou událost v doslovných síních moci, není maličkost.

Na této akci Cass a jeho tým rozdali několik kopií své nedávno dokončené a vhodně pojmenované příručky *Rebuilding American Capitalism: A Handbook for Conservative Policymakers* . Tento 104stránkový svazek, nabitý analýzami a návrhy politik pokrývající širokou řadu problémů – globalizace, průmysl, finance, rodina, vzdělávání, práce – je jak politickou platformou, tak definitivní odpovědí na otázku vznesenou na začátku: ano, Americký kapitalismus selhal a ano, lze ho zachránit.

To vše je aktuální a zvláště se to týká odborníků v zahraniční politice a amerických stratégů, zejména s ohledem na návrat velmocenské konkurence a nadcházející multipolární geopolitické prostředí.

Velká mocenská konkurence vyžaduje velkou průmyslovou kapacitu

Chladnou realitou je, že strategická konkurence mezi velmocemi v moderní době vyžaduje nejen dostatek zdrojů – velkou, zdravou a rostoucí populaci; silná zemědělská základna; přístup ke klíčovým nerostným zdrojům — ale také dostatečné finanční a průmyslové kapacity.

Jak historie pokročila, velmocenská konkurence stále více vyžadovala větší technické znalosti. Technologický pokrok znamená nové inovace, zařízení a zbraně, které je třeba navrhnout, postavit, udržovat a modernizovat. Navíc výroba všech těchto vyžaduje dostatečně velkou průmyslovou základnu, která musí být podporována, konzervována a upřednostňována. Zajištění stálého přísunu technických expertů a financování je tedy také zásadní – a stále více – pro velmoci.

Celá tato dynamika se nejjasněji projevila v evropských světových válkách ve dvacátém století. Válčení se nespolehalo jen na miliony ozbrojených a vycvičených mužů, jak bylo dlouho historickou normou, ale také na širokou škálu vozidel, strojů a přístrojů. Všechna tato zařízení – sama o sobě produkty přirozeně omezeného množství odborníků – se zase spolehala na rozsáhlé výrobní a logické systémy výroby: průmyslové zemědělství, těžbu, rafinaci, výrobu, přepravu atd. být podporován silným finančním sektorem a důvěryhodnou vládou. Tato dynamika byla stejně jasná během studené války: primární výhoda Spojených států během konfliktu a důvod jejich současného globálního prvenství z velké části spočívá v tom, že vedly svět v technologickém rozvoji po celé dvacáté století,

Tato dlouhodobá historická norma – boj o zdroje, výrobní kapacitu a technické know-how – byla rozbita tím, co lze nyní nazvat Interregnum po studené válce. Spojené státy, které byly po pádu Sovětského svazu ponechány jako světový hegemon, se rozhodly pustit se do mise propagovat a podporovat integrovanou globalizovanou ekonomiku. Deklarovalo se, že výsledek bude nominálně oboustranně výhodný pro všechny zúčastněné, přičemž ekonomická liberalizace ustoupí liberalizaci politické, pokroku demokratického pokroku, lidských práv a ekonomické prosperity pro všechny.

Noční můra volného trhu...

Tento sen se nepodařilo naplnit. V Předmluvě o *přestavbě amerického kapitalismu* Cass otevřeně popisuje, co neoliberální, příliš provolná tržní ekonomická politika v období po studené válce přinesla v praxi:

Komparativní výhoda má umožnit rozvinuté ekonomice, jako je ta americká, zaměřit se na nejpokročilejší technologie, ale obchodní bilance USA s produkty pokročilých technologií se přehoupla z přebytku 60 miliard dolarů v roce 1992 na deficit 190 miliard dolarů v roce 2020. Inovace mají být hnacím motorem produktivity, ale ve výrobním sektoru se růst produktivity změnil na záporný, přičemž továrny produkovaly na začátku 20. let méně na pracovníka než na počátku 2010.

Selhání ekonomického systému má strašlivé lidské následky. Zatímco 40 týdnů příjmu typického mužského dělníka v roce 1985 mohlo zajistit základní potřeby pro střední třídu pro čtyřčlennou rodinu, v roce 2022 potřeboval 62 týdnů příjmu – problém, protože rok je pouze 52 týdnů. Téměř polovina Američanů uvádí, že má méně dětí, než chtějí, a mimo nejvzdělanější a kompenzované domácnosti je cenová dostupnost nejčastěji uváděnou překážkou. Průměrný Američan už nemůže očekávat, že bude vydělávat více než jeho otec ve stejném věku. Chudší regiony už nemohou

očekávat, že doženou ty bohatší. Spodních 50 % domácností mělo v roce 2019 méně bohatství než v roce 1989, ačkoli horních 10 % přidalo 29 bilionů dolarů. Očekávaná délka života klesá.

Základním problémem není samotný kapitalismus. Jak poznamenává Cass, „prvních 200 let americké historie, kdy se stojatá koloniální republika rozrostla v průmyslový kolos zahrnující celý kontinent a domov světové střední třídy“, ukazuje, že ekonomický model může docela dobře fungovat. Problém je spíše, řečeno slovy Cass, ideologické přesvědčení, které se uchytilo a které předpokládalo, že ekonomická aktivita by měla probíhat s nulovou účastí vlády na základě maximalizace individuální autonomie: „...svobodní jedinci uplatňující svobodnou volbu na trhu, každý pravděpodobně schopen optimalizovat svůj vlastní život. Neschopnost vytvořit rodiny odrážela pouze preferenci jiných zábav.“ Jinými slovy, lidé hlasují svými peněženkami. Výsledek,

... katastrofa pro národ. Globalizace rozdrtila domácí průmysl a zaměstnanost a nechala za sebou zhroucené komunity.

Financializace přesunula těžiště ekonomiky z Main Street na Wall Street, čímž podpořila explozi firemních zisků spolu se stagnujícími mzdami a klesajícími investicemi. Úpadek odborů stál pracovníky moc na trhu, hlas na pracovišti a přístup k životně důležitému zdroji komunální podpory. Tyto trendy [...] přispěly k rostoucí nerovnosti, zpomalení inovací, zúžení příležitostí a ztrátě bezpečnosti střední třídy.

Kromě ničivých škod na ekonomickém živobytí a budoucnosti Američanů se Spojené státy de facto také vzdaly své průmyslově-technologické kapacity a s ní i schopnosti země samoobnovit svou konkurenční výhodu. Off-shoring výroba nevedla jen ke ztrátě milionů pracovních míst a poklesu růstu produktivity, ale také k poklesu naší schopnosti vyrábět nové technologie. Abychom citovali Sridhara Kotu a Toma Mahoneyho, „jakmile výroba odejde od břehů země, opustí i inženýrské a výrobní know-how a nakonec následuje inovace.“ Studie ukázaly, že je to pravda, přičemž výdaje na výzkum

a vývoj se přesouvají do zahraničí být blíže výrobě a strojírenství. S odchodem této průmyslové kapacity jde nejen schopnost Ameriky vyrábět potřebnou výzbroj na válečném základě, ale také její schopnost inovací a její technologicko-vojenská výhoda.

Ministerstvo obrany rovněž na tento vývoj bije na poplach. Pentagon ve své zprávě o průmyslových kapacitách FY20 , která přepisuje „prioritní rizika a zranitelnosti průmyslové základny“ ministerstva, poskytuje ostré varování:

Americké obchodní klima, které upřednostňuje krátkodobé zisky akcionářů (ve srovnání s dlouhodobými kapitálovými investicemi), deindustrializaci a abstraktní, radikální vizi „volného obchodu“ bez prosazování spravedlivého obchodu vážně poškodilo schopnost Ameriky se dnes vyzbrojit. v budoucnu. Naše národní reakce – offshoring a outsourcing – byly nedostatečné a v konečném důsledku sebezničující, zejména s ohledem na průmyslovou základnu obrany.